

En Bestetantes jobb

Taler

Trine Skei Grande

Dato

3 april 2014

Sted

Quality Hotel Expo, Fornebu i Akershus

Omstendigheter

Tale til Venstres landsmøte

- 1 I 2010 ble det født 61 442 unger i Norge. En av dem var Linus min Grandnevø som dere akkurat hørte.

I dag skal jeg snakke til min Linus og alle de andre ungene som ble født i 2010.

- 5 Det skal handle om mine og Venstres visjoner og ambisjoner for dem. Ikke for hva de skal bli -- det skal de få bestemme helt selv -- men hvordan vi skal legge til rette for at alle de barna skal få mulighet til å bli akkurat det dem vil.

- 10 Venstre vil sette folk først gjennom å bygge et samfunn der alle får forfølge sin drøm og finner potensialet i sitt liv.

- 15 Jeg vil at vi i Venstre skal bruke vår makt de kommende årene til å gjøre de valgene som Linus sin generasjon vil takke oss for -- på samme måte som vi i dag kan takke våre forgjengere i Venstre for de viktige og riktige valgene de gjorde da de hadde muligheten.

Valg som vil være omstridte, men nødvendige for framtida. Fordi vi setter folk først.

- 20 Bedre barnehage
Linus går, som de fleste andre, i barnehage. Det gjør nesten alle andre på Linus sin alder også.

- 25 96,6 prosent av alle 3-5åringer i Norge går i barnehage. Det er bra. Det er bra for barna. Det er bra for foreldrene. Og det er bra for Norge. Problemet -- ja, og vi må være ærlige å si at dette er et problem -- er de 3,4 prosentene som ikke går i

barnehage.

30 Hadde det vært slik at det var barn som hadde foreldre med god tid og alternative pedagogiske tanker eller for den saks skyld et tverrsnitt av befolkningen som ikke benyttet barnehagetilbudet så hadde det vært annerledes. Det hadde ikke vært et problem.

35 Men vi vet at det er barn av foreldre med lav utdanning og inntekt som benytter barnehage minst. Det er bare rundt 60 prosent av minoritetsspråklige barn som går i barnehage.

Jeg bor i Gamle Oslo. Jeg ser barn som vokser opp med veldig ulik ballast
40 hjemmefra. Noen med foreldre med statusfylte jobber og lang akademisk utdanning, noen følges til skolen av en mor som er analfabet. Noen har eget stort rom, for å få ro når en gjør lekser eller øver på fiolin. Andre bor med mange søsken i små leiligheter der ro for å gjøre lekser er vanskelig.

45 Vi i Venstre har ambisjoner for alle de barna -- uansett.

Og vi vet at barnehage er en av de tingene som hjelper: barn får bedre språk, lærer bedre i skolen, og flere fullfører videregående og de tar høyere utdanning.

50 Det handler om muligheten til å utvikle potensialet i hvert enkelt barn, samme hva de drømmer om som 3-åring -- det er et liberalt prosjekt.

Gratis kjernetid

Og hva hindrer de foreldrene vi vil nå, i å velge barnehage: jo kostnadene.

55 Derfor vil Venstre innføre gratis kjernetid -- eller gratis halvtidsplass -- i barnehager for alle 3-5 åringer.

Dette er ikke noen revolusjonerende ide. Det samme ble foreslått av Fordelingsutvalget. Det utvalget som skulle gi de rødgrønne de nødvendige
60 virkemidlene for å bekjempe barnefattigdom. Dette var et av de mest konkrete og best begrunnede forslagene fra Fordelingsutvalget. Men partiet som hadde slagordet om at «alle skal med», gjorde ingenting... for å få alle med.

Skal det bli gjort noe er det opp til Venstre. Det neste store barnehageløftet skal
65 være å sikre at barn i familier med lav inntekt får tilgang til et godt

barnehagetilbud.

Flere pedagoger

70 Og skal vi oppnå det vi ønsker må kvaliteten på barnehagen være god. Trygge barn, med gode fagfolk som kan utvikle barn ut fra deres potensiale. Som kan gi trygghet i oppveksten, glede og læring.

75 Nettopp derfor er mangelen på tilstrekkelig mange pedagoger er en av de store utfordringen vi står overfor i barnehagepolitikken. Vi mangler rundt seks tusen pedagoger i norske barnehager -- litt avhengig av hvordan man teller. Men uansett hvordan man teller: Vi mangler MANGE.

80 Og når vi samtidig vet at hver barnehagelærer i snitt har ansvar for ti barn er det rundt 60 000 barn som ikke har et fullverdig barnehagetilbud. 60 000 av 300 000 skulle med enkel hoderegning gi oss fasiten 20 prosent. Altså hvert 5. barn som går i barnehage burde hatt et bedre innhold i barnehagehverdagen.

85 Og mange av de stedene der fagfolk trengs, mest er det færrest. Så her må vi skjerpe oss, lage kvalifiseringsstipender, utdanningsløp for assistenter og headhunte inn studenter.

90 Derfor må vi bidra til økt rekruttering av utdannede barnehagelærere og andre med relevant fagkompetanse, samtidig som alle ansatte i barnehagene må få gode muligheter for etter- og videreutdanning. Det er en forutsetning for at vi i det hele tatt skal kunne være i nærheten av å kunne oppfylle en bemanningsnorm. Det må være en prioritet på barnehagefeltet i kommende budsjettbehandlinger.

95 For å bedre tilgangen til nye barnehagelærere er det også nødvendig med en bedring av barnehagelæreres samlede lønns- og arbeidsvilkår. Det er om lag 20 000 barnehagelærere som i dag ikke jobber i barnehage. Trolig vil mange av disse komme tilbake til barnehagene dersom de samlede lønns- og arbeidsvilkårene var bedre. Barnehagelærerne er en av de høyskoleutdannede gruppene som har
100 lavest lønn. Et lønnsloft for barnehagelærere vil i tillegg vil være et skritt i retning av mer lik lønn for menn og kvinner. Det er også en viktig liberal kamp.

Venstre satser på skolen

Om litt over 2 år skal Linus ha sin første skoledag. Og bestetante tror at han

minst skal gå på skole i 13 år. Blir han brannmann -- eller brannkonstabel som det formelt heter -- må han nok innom Norges brannskole en tur også.

110 Det er mulig dere blir lei -- det hender at jeg blir det også -- men jeg kommer aldri, aldri, aldri til å gi meg:

Det viktigste for å finne potensialet i Linus og de andre er selvfølgelig læreren.

115 Jeg håper, tror og ønsker at Linus møter en lærer som er kunnskapsrik, engasjert og motivert. Og som overfører kunnskap, engasjementet og motivasjonen på Linus og alle hans klassekamerater. Da er mye gjort. Lærere må få lov til å være nettopp lærere, ikke alt mulig annet. Ha tid til å se hvert enkelt barn. Ha tid til å løfte, motivere, støtte, inspirere og utfordre. Og gi dem den balasten som skal til for at de skal kunne forfølge sine evner og sine drømmer.

120

Lærerløft

Ved siden av miljø- og klimapolitikken er dette min største ambisjon på vegne av 2010-barna: At vi gjennomfører et reelt løft for fagfolkene i barnehage og skole.

125 Dersom det ikke gjøres noe kommer vi til å mangle 11 000 lærere i 2020, når Linus skal begynne i 5. klasse. Det betyr at det enten blir flere elever per lærer, eller at det blir enda flere ikke-kvalifiserte lærer i norsk grunnskole. Ingen av delene er bra. Det er allerede 9300 ikke-kvalifiserte lærere i norsk grunnskole. Samtidig er det ca. 38.000 lærerutdannede yrkesaktive som ikke vil jobbe i skolen.

130

I valgkampen i fjor la Venstre frem en omfattende plan med over 25 helt konkrete tiltak for å styrke norsk skole -- med særlig fokus på læreren.

135 Det handlet om alt fra:

- å doble dagens videreutdanningsmidler,
- innføre flere karriereveier,
- gjennomføre et særskilt kompetanseløft for ufaglærte og innføre femårig lærerutdanning,
- 140 -til å kutte skolebyråkratiet med 25 pst.
- og ansette flere yrkesgrupper for å avlaste lærerne.

Summen av dette er helt sentralt i det som skal bli lærerløftet. Vi må gjøre den

145 jobben de rødgrønne ikke gjorde de siste 8 årene. Jeg håper og tror at den nye regjeringen gjør det, men jeg er ikke sikker. Det var for å si det slik, en svært forsiktig start i høst. Og mange av regjeringspartienes store prosjekt har en tendens til å krympe de siste månedene.

150 Derfor blir det Venstres hovedoppgave de neste årene å sørge for at vi i 2020 ikke mangler 11 000 lærere, men at de er på plass og er motiverte til å ta fatt på den viktige oppgaven med å realisere drømmer for Linus, bestekompisen Mons og de andre barna.

155 Frihetsreform

Det er mange som har sagt at vi må ha en reformpause i norsk skole. Det er jeg enig i. Men det er en reform vi mangler og som folk i skolen vil ønske: en frihetsreform for skolen.

160 Vi må slippe lærerne fri og vi må slippe skolene fri.

Innhold og kvalitet i skolen kommer ikke av seg selv. Noen rammer skal settes nasjonalt og være like for alle. Men mesteparten skal og må skapes av dyktige lærere og ikke minst dyktige rektorer. Skal vi løfte skolen ytterligere, må vi gi
165 skolene langt større frihet enn i dag.

Det handler om å gi skolene både ressurser og muligheter til å tenke utenfor boksen. Til å tillate ulike former for pedagogiske løsninger, og til å innrette skoledagen slik at den fanger opp de ulike behovene på den enkelte skole.

170

Derfor vil Venstre ha en frihetsreform for skolen. Vi vil fjerne flest mulig sentralstyrte påbud og reguleringer som legger begrensninger på det lokale handlingsrommet til skolene, og som gjør at lokale prioriteringer svinner hen. Det gir mer makt til den enkelte skole, til skoleledelse, til lærere og til foreldre.

175 Og det er med på å avbyråkratisere skolen, og vi lar igjen læreren være lærer. Det er med på å styrke respekten for læreren. Det tror jeg er grunnleggende bra.

Sats på yrkesfag

Og vi kan ikke stoppe med grunnskolen. Vi må ha en videregående skole som er
180 så god at ungdom ikke faller utenfor. Vi trenger et yrkesfagsløp som igjen løfter yrkesfagene etter knekken de fikk av Reform 94 og Gudmund Hernes.

Og vi trenger flere lærlingeplasser. For kunnskap trengs på ALLE nivåer og
185 områder, ikke bare på universitets- og høyskolenivå. Kunnskapssamfunnet er
mer enn bare doktorgrader. Fagarbeiderkompetansen er en av de viktigste
byggesteinene i kunnskapssamfunnet. For lærlinger og faglærte er de som sørger
for produktiviteten og gjør at norsk industri fortsatt er i verdensklasse. Det er de
faglærte vi er avhengig av for å utvikle et kunnskapsbasert næringsliv vi trenger
190 for å hevde oss i en globalisert verden der kapital, kunnskap og arbeidsplasser
beveger seg stadig raskere over landegrenser.

Det er en skam at vi som samfunn ikke klarer å innrette oss slik at det faktisk er
mulig for alle å gå ut i lære. Vi må gi private bedrifter gode nok grunner til å
195 ansette flere lærlinger. Utfordringen er den økonomiske risikoen det er å ansette
og lære opp ungdom. Det bedriftene gjør er å ta over opplæring fra skolen og det
offentlige. Derfor må vi øke lærlingtilskuddet slik at opplæring i bedrift
likebehandles med opplæring i skole -- også økonomisk. Vi må fjerne
arbeidsgiveravgiften for lærlinger, og øke ambisjonene for hvor mange
200 lærlingeplasser statlige virksomheter skal tilby.

Kvalitetsreform i høyere utdanning

Og så trenger vi en byggestein til i kunnskapssamfunnet. Vi trenger en
kvalitetsreform i høyere utdanning som virkelig handler om kvalitet. Norske
205 studenter studerer mindre enn de fleste, men de har blitt veldig god til å jobbe
ved siden av.

Venstre vil ha studenter som studerer, veiledere som har tid og en høyere
utdanning som er blant de beste.

210

Bare med en styrket studiefinansiering og et større fokus på kvalitet og
formidling i høyere utdanning kan vi klare det løftet vi trenger som nasjon. Ut
av oljealderen og inn i en internasjonal konkurranse der vi klarer oss mot de aller
beste.

215

Klimakamp

For kjære landsmøte, vi er alvorlig ute å kjøre.

220

Vi har dårlig tid.

Skal vi klare den omstillingen vi står foran må vi begynne nå.

225 For en måned siden kom dommen over åtte rødgrønne miljø- og klimaår.
Dommen var som forventet, men det var trist lesning allikevel.
Miljødirektoratet slår fast at det blir svært krevende å nå målene i klimaforliket
om å redusere Norges klimautslipp med 30 prosent innen 2020. I så fall må
nesten alle tiltakene i utredningen «Klimakur 2020» gjennomføres.

230

Vi har med nok en rødgrønn unnlåtelsessynd å gjøre. I stedet for å sette i verk
tilstrekkelig mange tiltak som virkelig betyr noe, har man gått seg vill i
månelandinger og klimabørs. Jens Stoltenberg overlot politikken til markedet -
og markedet har kollapset.

235

Et annet paradoks er at målene ikke hadde vært mulig å nå om det ikke hadde
vært for Venstre, Høyre og KrF jobbet beinhardt - for å hale og dra de gamle
regjeringspartiene lenger i klima- og miljøvennlig retning gjennom to
klimaforlik i Stortinget. Hadde de rødgrønnes politikk blitt gjennomført som de
240 hadde tenkt, hadde 2020-målene vært umulige å nå.

240

I stedet for resultater var de rødgrønne mer opptatt av spill, av å holde Frp unna,
enn reelle resultater. Det er fryktelig trist. Aller mest trist er det for de barna som
nå vokser opp og som må ta regningen etter verdens heldigste regjering som ikke
245 gadd.

245

For 27 år siden, på Venstres landsmøte på Hotel Royal Garden i Trondheim,
holdt Venstres daværende leder Arne Fjørtoft sin tale til landsmøtet. «Me har ti
år igjen», var budskapet til Arne. Ti år igjen på å snu utviklingen i miljø- og
250 klimapolitikken om vi ikke skulle rammes. Han hadde rett. Klimaendringene er
her allerede, og vil ramme alle, overalt. Det betyr at vi må begynne å planlegge
samfunnet for mer ekstremvær, vi må klimatilpasse landet vårt. Men det betyr
også at innen 2020 skal de norske klimautslippene reduseres med minst 30
prosent. Det er den beste forsikringen vi har mot mer ekstreme klimaendringer.
255 Det er et løfte som skal innfris. Det er løfte som ikke minst går til Linus og hans
generasjon.

255

For få dager siden kom andre del av den femte klimarapporten som
oppsummere all kunnskap vi har om klimaendringene. Det FNs klimapanel der
260 skriver er skremmende. Nye nedbørsmønstre og mer tørke, sammen med en

260

temperaturøkning på 2,5 grader, vil føre til opp mot 2 prosent lavere jordbruksproduksjon hvert tiår.

265 Samtidig skriver klimapanelet at etterspørselen etter mat vil øke med 14 prosent i samme tidsrom.

Effekter av global oppvarming er tap av land og stigende havnivå, noe som vil tvinge hundrevis av millioner av mennesker på flukt fra kystområdene.

270 Det er et paradoks at vi er rimelig gjennomregulerte i dette landet. Det finnes en lov for det meste. Bare la dere inspirere. Stortinget skal snart diskutere om vi skal grunnlovsfeste stabile rammebetingelser for næringslivet og om bare etniske nordmenn skal telles med i mandatberegningen til stortingsvalg. Men en lov for klimapolitikken, det finnes ikke.

275

Nå er vi som liberalere ikke akkurat kjent for å være de fremste talpersoner for mer regulering og mer lovfesting. Vi er grunnleggende for mindre unødvendig regulering, men vi vil ha lover for det vi mener er viktig. Og en klimalov skal ikke plage folket, men forplikte oss politikere. Stadig flere land skaffer seg nå egne klimalover som skal sikre en langsiktig og troverdig klimapolitikk.

280

Norge må gjøre det samme.

Klimalov

285 Klimapolitikk handler om å styre et samfunn i en ny retning. Slik at vi med god samvittighet kan overlate kloden til Linus og hans generasjon vel vitende om at vi gjorde det vi kunne.

290 En klimalov skal lovfeste nasjonale utslippsreduksjoner, samme hvordan valgene går. Den vil flytte diskusjonen fra om til hvordan, ved å ta klimahandlingene ut av kortsiktige politiske prioriteringer og inn i et lovverk. Dette vil gjøre langsiktig planlegging enklere.

295 Regjeringen har lovet å utrede, og om de ikke får framdrift i forslaget fremmer vi det rett i Stortinget.

I vårt forslag skal loven inneholde følgende hovedelementer:

1. Lovbestemte klimaforpliktelser, med mål for hver enkelt utslippssektor.
2. Årlig redegjørelse fra regjering til Stortinget på hvordan vi ligger an i forhold

til lovbestemte og avtalte klimamål.

3. Etablering av et uavhengig, faglig Klimaråd som skal gi råd om hvordan klimaforpliktelsene skal oppnås.

- 305 I tillegg til en egen klimalov har vi et betydelig virkemiddel for å gjøre noe avgjørende viktig i klimapolitikken: Statens Pensjonsfond Utland. Oljefondet. SPU. Vår felles formue.

Oljefondet

- 310 Norge eier gjennom SPU mer enn 1 % av verdens børsnoterte aksjer. Investert riktig kan oljefondet både skape millioner av jobber i utviklingsland og bidra aktivt på rett side i miljø- og klimakampen.

- 315 Det er både interessant og nytenkende når Apple-sjef Tim Cook ber aksjonærer som bare er opptatt av bunnlinjen og ikke opptatt av miljø om å selge seg ut av selskapet. De vil ikke ha slike eiere. Jeg tror han gjør det fordi han vet at eiere som ikke er opptatt av miljø vil bli dårlig for bunnlinjen.

- 320 Den samme filosofien må tyngre inn i forvaltningen av Oljefondet. Vi skal selvfølgelig sikre at forvaltningen gir avkastning. Men jeg er helt sikker på at Linus og hans jevnaldrende vil se på den diskusjonen vi har i dag som en kuriositet om 15-20 år.

- 325 Da både tror og håper jeg det har blitt en selvfølge at alle store selskaper og store investeringsfond har samfunnsansvar og miljø som et like viktig parameter for sin virksomhet som avkastning.

Fordi det som er bra for miljøet vil i framtiden bli bra for bunnlinjen.

- 330 Vi har hatt en interessant runde i Stortinget de siste ukene om SPU og kull hvor Venstre er blitt beskyldt for å sette hensynet til regjeringen foran hensynet til miljøet.

Snakk om politikersludder, men det var et kunststykke. Vi har utfordret den politiske tyngdekraft og vunnet.

- 335 I de siste årene har Venstre en rekke ganger foreslått at vi må ha en utredning om både de økonomiske og miljømessige betydningen av at oljefondet er så store i kull, olje og gassproduksjon. De eneste som har støttet oss er KrF. Etter valget, nærmere bestemt den 19. desember i fjor, stemte også SV og MDG for

340 Venstres forslag. Men ikke akkurat flertall. 27 av 169 representanter var for.

Nå har vi fått med oss samtlige 169 representanter. Vi har til og med skjerpet vårt gamle forslag i og med at det er en uavhengig ekspertgruppe som skal utrede dette, ikke regjeringen slik vi tidligere har foreslått. Det er etter mitt syn det
345 motsatte av hva Ap og Sp hevder: Vi har satt hensynet til miljø først. Og lykkes.

I dag ble både mandatet og sammensetningen for ekspertgruppen lagt fram. Jeg må vel være så ærlig å si at begge deler hadde vært annerledes om det var Venstre som hadde bestemt. Men det er sluttresultatet av hele prosessen som er det
350 viktige. Nå skal utvalget gjøre sitt. Deretter skal det være en åpen høring, så skal regjeringen komme med sin anbefaling på bakgrunn gruppens anbefaling og høringsinnspillene. Og deretter er det Stortinget som har siste ord. Det er neste vår det store slaget står.

355 Og da er jeg spent på om Ap og Sp er villig til å sette miljøet først. Om det er miljøet eller spillet i Stortinget som er viktigst?

Dessuten har vi fått gjennomslag for at oljefondet skal investere mer i fornybar energi. Også her er jeg spent om Sp og Ap snur og kommer på miljøets side.

360 «Vi må ikke la pessimismen ta overhånd. Det er ingen grunn til det. Pessimisme skaper kun handlingslammelse, og det er det siste vi trenger», sa Tine Sundtoft denne uken. Vel, den forrige regjering leverte ikke. Det er foreløpig ikke veldig mye som tyder på at den nye regjeringen er så leveringsdyktig heller. Skal det
365 helt nødvendige gjøres i miljø- og klimapolitikken de kommende årene, er det opp til Venstre. Heldigvis er vi i en posisjon til å gjøre det. Vi har makt. Og den makten skal vi bruke til å ta nettopp de avgjørende valg som Linus sin generasjon vil takke oss for.

370 Et fleksibelt arbeidsliv

Om 20 år vil Linus og de fleste andre i hans generasjon være på vei inn i arbeidslivet. Noen vil bli brannkonstabler. De aller fleste noe helt annet. Jeg tenker ofte på hvilket arbeidsliv Linus og hans jevngamle vil møte om 20 år. Det eneste som er helt sikkert er at det vil være annerledes enn det vi har i dag.

375

Undersøkelser fra USA og Finland viser at 1/3 eller opp mot 50% av de jobbene vi har i dag vil ikke finnes om 20-30 år. Framtidens arbeidsliv vil kreve nye og

annerledes løsninger.

380

Internasjonale undersøkelser av unge arbeidstakere viser mange interessante funn -- spesielt med tanke på å forstå den framtiden Linus og hans generasjon vil møte:

- 385 -Over halvparten foretrekker å jobbe hjemmefra to til tre dager i uka om de får velge mellom det og 10 prosent høyere lønn.
-Nesten en tredjedel foretrekker at arbeidsgiver betaler for en smarttelefon framfor 5 prosent høyere lønn.
-45 prosent mener at de arbeider mest effektivt før klokken 9 eller etter klokken
390 18.

Ta bare det siste oppsiktsvekkende funnet fra denne undersøkelsen. Der ser vi at de arbeider mest effektivt på tidspunkt som det i dag er forbudt (Arbeidsmiljøloven § 10-11. Nattarbeid) for mange å arbeide på. Som for
395 eksempel etter klokka 21:00. For slik er det for 600.000 ansatte i Norge.

Det er problematisk for småbarnsfamilier: Etter dagens lov er det ikke mulig å gå fra arbeidsstedet kl. 15.00 for å ta seg av barn og barns aktiviteter og heller sitte hjemme på kveldstid og arbeide en time eller to, dersom virksomheten man
400 er ansatt i ikke er omfattet av tariffavtale. Svært mange gjør dette i dag -- og bryter loven uten å være klar over det.

Utfordringen er at arbeidslivspolitikken ikke har endret seg med arbeidslivet. Arbeidsmiljøloven som vi laget på 70-tallet og er mer eller mindre uendret siden
405 den gang. Arbeidere trenger et sterkt vern og en lov som respekteres. Men vi holder oss i dag med en lov som daglig blir brutt 1000vis av ganger.

70-tallets regulering av arbeidsmarkedet var fornuftig for sin tid, men dagens regelverk henger fortsatt igjen i den forestilling om at de fleste enten arbeider i
410 offentlig sektor -- hvor fleksibiliteten er stor -- eller i et privat næringsliv der alt er samleband. Derfor er midlertidighet noe offentlig ansatte skal leve med i det uendelige, men i det private får mange ikke prøve seg en gang på den måten.

Midlertidige ansettelser fungerer svært godt som en inngangsport til
415 arbeidsmarkedet. En FAFO-rapport viser at flertallet av de midlertidige ansatte går over i fast arbeid ganske fort;

-etter 4 måneder er 1/3 gått over i fast stilling.
-etter ett år er om lag halvparten i fast stilling.
420 -og etter to år er omtrent 2/3 ansatte i fast arbeid.

Hør her Robert Eriksson: Du kan regne med Venstres helhjertede støtte til fornuftige oppmykninger og tilpasninger i dagens arbeidsmiljølov slik at vi får et mer fleksibelt og mer inkluderende arbeidsliv. Sammen har vi flertall. Det må du
425 tørre å bruke. Og får ikke du til det -- skal vi hjelpe deg med å fremme det i Stortinget.

Likestilling i IA-avtalen

Og når vi først er innom Robert Eriksson og regjeringen. Regjeringen har nylig
430 inngått en ny i IA-avtale. Det er i og for seg greit nok, men IA-avtalen har jo ikke fungert. Målene er ikke nådd. Vi trenger å tenke nytt.

Den neste IA-avtalen må være en arbeidslivsavtale som gjelder for alle arbeidstakere -- uavhengig av hvor de jobber. Der det offentlige bidrar -- og
435 skattepengene brukes -- skal alle få noe igjen.

Dessuten må vi få inn et helt nytt mål i IA-avtalen:

Reell likestilling i arbeidslivet. Norge er blant de OECD-landene som har det mest kjønnsdelte arbeidsmarkedet og kvinner tjener i snitt 15 % mindre enn
440 menn.

Alle bedrifter som undertegner IA-avtalen skal og må forplikte seg til likelønn for kvinner og menn. Det er et av de mest framsynte og inkluderende vedtak vi kan gjøre.

Reell likestilling

«Mitt høyeste ønske er å være gutt. Da kan jeg få et annet liv.»

Uttalelsen kommer fra 10 år gamle Shaista fra Afghanistan. Et av verdens minst
450 likestilte land. Om noen måneder er hun ferdig med obligatorisk skolegang. Livet hennes er bestemt av noen andre: Først noen år hjemme for å hjelpe sin mor med husarbeid. Deretter skal hun giftes bort til en mann som noen andre har valgt for henne.

455 «Mitt høyeste ønske er å være gutt.» Mer brutalt kan det nesten ikke sies.

Millioner av jenter nektes hver dag sine menneskelige rettigheter rundt omkring i verden. Norge har vi kommet langt, men det er fortsatt urettferdighet.

460

Reell likestilling, det håper jeg blir en selvfølge for Linus når han vokser opp. Reell likestilling på alle områder bør være like selvfølgelig om noen år som at både kvinner og menn har stemmerett. Det må være like naturlig og selvfølgelig for Linus å bli barnehagelærer som brannkonstabel.

465

Men så er det nå en gang sånn at selvfølgeligheter kommer ikke av seg selv. Kvinnelig stemmerett kom ikke av seg selv. Den kom fordi noen modige tok kampen. Og det kom fordi det var mange nok framsynte politikere som gjorde nødvendige og omstridte lovendringer. Det har ikke skjedd et framskritt på likestillingsfronten uten at det har måttet lovreguleres eller gjennom andre former for politiske vedtak. Derfor er holdningen om at «det går seg nok til» og «likestilling kommer av seg selv» i beste fall naiv. Historien viser at de tar feil.

470

Det finnes fortsatt altfor sterke mønster og strukturer som hindrer kvinne i å få de samme mulighetene som menn. Disse strukturene må ødelegges. Eller for å si det på en litt mer konstruktiv måte: Vi behøver flere kvinner der makten er, og flere menn der barna og de svakeste er.

475

De gamle regjeringspartiene Arbeiderpartiet og SV er fryktelig høye og mørke når det gjelder kritikk av regjeringens likestillingspolitikk. Det kan man gjerne si at det er grunn til på enkelte områder, men det er en noe hul klang. Rett før Stortingets slutt i fjor vår - mindre enn tre måneder før valget -- behandlet Stortinget forslag fra Venstre om en reell kjønnslikestilling i Norge. Venstre fremmet 17 konkrete forslag som ville bidratt til økt likestilling ikke minst innenfor arbeidslivet. Arbeiderpartiets og SVs representanter som nå går i strupen på regjeringens politikk -- stemte ikke for ett av våre forslag. Ikke ett.

480

485

Mange av våre forslag ville bidratt til reell likestilling. Ikke minst innenfor de områdene vi mener det er størst behov: Et likestilt arbeidsliv. Et likestilt foreldreskap. Og bekjempelse av vold mot kvinner.

490

Derfor foreslo vi:

-å bedre de sosialrettighetene til selvstendig næringsdrivende for å få flere kvinnelige gründere.

-- Derfor foreslo vi fritak fra arbeidsgivers ansvar for sykepenges for kvinner som blir syke i svangerskap.

-Derfor foreslo vi en kompetansepott for høyt utdannede arbeidstakere i lavtlønnsyrker i offentlig sektor, fordi det er helt avgjørende for et mer likestilt arbeidsliv.

-Derfor foreslo vi å tredele foreldrepermisjonen -- det vil føre til et likestilt foreldreskap.

-Og derfor foreslo vi en rekke tiltak for å hindre og forebygge seksualisert vold, fordi det vil være viktig i arbeidet med å bekjempe vold mot kvinner.

Ingenting av dette mente Arbeiderpartiet og SV var god likestillingspolitikk i juni i fjor.

Men det er lov til å håpe at de på samme måte som i miljøpolitikken kommer på bedre tanker etter at de slapp unna regjeringsansvaret. Derfor kommer Venstre til å gjenta mange av disse forslagene i Stortinget i løpet det neste året og vi kommer til å sloss for å få gjennomslag for det som har økonomiske konsekvenser når vi skal forhandle budsjett med regjeringen.

Det skal vi gjøre for å sikre at Linus vokser opp i et Norge med reell likestilling. En verden uten glasstak, hersketeknikker, knuste drømmer og karakteristikk om sukkerspinn.

Også: Kan vi ikke holde oss med ordninger som reelt sett motvirker likestilling. Derfor må vi -- når vi har innført en reell rett til barnehageplass til alle fra fylte ett år -- avvikle kontantstøtteordningen.

Styrket personvern

Vi har aldri levd så sporbare liv som vi gjør i dag. Personopplysningene våre deles daglig i stor skala. I jobbsammenheng og privat kommuniserer vi hele tiden på nett og via dingser som samler inn informasjon om oss.

Vi i familien til Linus har ikke lagt ut et bilde av han på nettet, men han finnes sikkert der ute. Og mens min ungdomstid er lite sporbar, vil Linus sin være skremmende overvåka.

Trangen til å dele informasjon drives av den stadig raskere utviklingen av teknologi. Utviklingen gir oss muligheten til å få gode tjenester, og til

535 kontinuerlig å dele bilder og informasjon i sosiale medier. Teknologien gjøre oss enormt effektive. Teknologien gir også myndighetene mulighet til å avdekke terrortrusler og til å spore opp mistenkte personer.

Alt dette er gode og prisverdige formål, men til sammen utfordrer de
540 personvernet, og det blir stadig vanskeligere å holde privatlivet for seg selv. Vi vet at det samles inn stadig mer opplysninger om oss og at kapasiteten til å lagre og analysere dem øker dramatisk.

Midt oppe i dette har Snowden-saken, med avsløringene av amerikanske NSAs
545 storstilte innsamling av informasjon, satt personvern på dagsordenen på en helt ny måte. Saken har gjort det krystallklart at både myndigheter og kommersielle virksomheter ønsker å vite mest mulig om oss.

Den har også vist hvor utfordrende det er for den enkelte å ha oversikt over
550 hvem som har opplysninger om oss, og til hvilke formål de benyttes. Og hvor usikker IKT-teknologien faktisk er.

Det gamle budskap i den amerikanske etterretningen er: «Har du rent mel i
555 i posen, har du heller ikke noe å frykte.» Men vi liberale mener at har du rent mel i posen skal du slippe å vise fram melet ditt hele tiden.

Snowden-avsløringene har heldigvis vært en øyeåpner for mange.

46 prosent av oss har blitt mer opptatt av personvern de siste 2-3 årene. Vi har
560 blitt mer kritiske til overvåking og registrering. Det er veldig bra. For det gir oss som er opptatt av personvern en større kraft og større legitimitet til politikken vår.

Da trenger vi et parti som er villig til å gjøre noe:

565 - For det første: Sverige har innført en overvåkningslov. Den gir svenske myndigheter mulighet til å overvåke alt innhold på nettet. Problemet er at den norske nettrafikken i dag går gjennom Sverige. Da må vi enten sørge for at den norske nettrafikken går gjennom andre land eller så må vi sikre oss en helt uomtvistelig avtale som innebærer at svenske myndigheter ikke under noen
570 omstendighet kan overvåke norske nettrafikk.

- For det andre: Vi bør skrote hele datalagringsdirektivet. Det er dyrt og det legger til rette for informasjon på avveie. De millionene det koster burde vi

heller bruke til å styrke personvernet enn å svekke det.

575

Skrot datalagringsdirektivet

Hør på dette:

«Jeg mener at datalagringsdirektivet egentlig handler om hva vi oppfatter at frihet er. Vi skryter av å være en nasjon hvor individet er fritt og rettssikkerheten
580 godt ivaretatt. Etter min oppfatning er frihet fra overvåking en helt grunnleggende del av frihetsbegrepet.».

Sitatet kunne vært fra hvilken som helst Venstre-politiker, men det er det ikke. Det er fra nåværende justisminister Anders Anundsen fra Stortingets debatt om
585 datalagringsdirektivet for tre år siden. Nå har den samme Anundsen alle muligheter til å sikre friheten.

Han som for tre år siden sa at «Stortinget vedtok et klart brudd med norske frihetsprinsipper, og kanskje er bruddet også så alvorlig at det rokker ved selve
590 fundamentet i Grunnloven.» har alle muligheter til å sikre at fundamentet i Grunnloven fortsatt består. Jeg forutsetter at Justisministeren står ved sine ord.

Personvernkommisjon

Venstre må ta initiativ til å settes ned en ny personvernkommisjon som skal få i
595 oppdrag å fremme forslag til å styrke personvernet i Norge mot den nye virkelighet og de nye utfordringer vi står overfor.

Og vi trenger en evaluering av alle terrorlover som er vedtatt etter 11. september 2001. Venstre har vært med på innføre noen av de, vi har stemt mot mange av
600 de, og det minste vi kan gjøre som ansvarlige politikere er å få vite at de faktisk virker, at de avdekker alvorlig kriminalitet eller terror, og at de effekten av lovene står i forhold til personvernproblematikken som følger med.

Jeg kan ikke tenke meg at noe annet parti enn det liberale partiet vil foreslå en
605 slik evaluering, men jeg forventer at de andre partiene vil stemme for forslaget, for ingen partier kan eller bør være mot mer kunnskap om konsekvensene av en slik lovgivning.

Dette er noen av de viktigste sakene Venstre skal løfte fordi de handler om
610 framtida. Fordi det er en Bestetantes jobb å gjøre noe med.

Et liberalt parti

615 Jeg er veldig stolt over det vi sammen har gjort. Vi gjorde en valgkamp og et valgresultat det er all mulig grunn til å være stolte av.

Det er mange faktorer som gjorde at valget gikk bra. At Venstre sammen med Høyre var det eneste stortingspartiet som gjorde bedre valg i 2013 enn 2009. Vi gikk mest fram i både prosenter og mandater.

620

Vi hadde en strategi som funket, som var godt forankret og som det var jobbet lenge med. Vi var kort sagt forberedt på alt som skjedde i valgkampen og det var ikke noe som kom overraskende på oss. Slik har det ikke alltid vært, for å si det slik.

625

Vi lovet tre ting i maktspørsmål:

- et borgerlig flertall skal gi en borgerlig Regjering,
 - samme hva som skjer skal vi sette oss ned å snakke sammen
 - og vi tro ikke det er sannsynlig at FRP og Venstre skal sitte i Regjering
- 630 sammen.

Folk forsto vårt vedtak.

Vi gikk til valg på et regjeringsstandpunkt som var troverdig. Og vi holdt det vi lovet velgerne.

635

Vi var politisk og maktpolitisk relevante. Vi vet at vi styrket vår troverdighet i våre viktigste saker miljø og skole i velgernes øyne. Våre saker var samtidig viktige for mange nok velgere.

640 Vi hadde en stor bredde i det nasjonale mediebildet. En av mine virkelig store bekymringer før valgkampen var at dette skulle bli en valgkamp hvor mye skulle stå og falle med mine TV-opptredener og at vi skulle bli marginalisert i valgkampinnspurten. Slik ble det ikke. Ola, Abid, Sveinung og Guri deltok alle i riksdekkende tv-debatter i valgkampinnspurten. Ja ikke bare deltok, men de var langt bedre enn langt mer erfarne motdebattanter fra andre partier.

645

Og vi hadde en fantastisk organisasjon som sto på fra begynnelse til slutt, med alt det grunnarbeidet som en valgkamp krever. Vi vet hva som kreves og dere leverte. Tusen takk alle sammen.

650 Jeg mener at vi har forvaltet det mandatet velgerne gav oss på en god måte. Vi

gikk i forhandlinger med Høyre, Frp og KrF etter valget, for å oppfylle det løftet vi gav til velgerne: Et nytt flertall skal gi en ny regjering.

655 Vi gikk også inn i forhandlingene med en reell vilje til å gå i regjering dersom vi fikk nok gjennomslag og ikke minst nok forsikringer om framtidig gjennomslag.

660 Når vi til slutt valgte å inngå en samarbeidsavtale med Høyre og Frp og stå utenfor regjering var det nettopp fordi vi ikke fikk nok forsikringer om framtidig gjennomslag. Høyre og Frp kunne ikke akseptere Venstres krav. Bl.a. kravet om et reelt grønt skattesifte hvor to tredjedeler av framtidige skattelettelser skulle finansieres gjennom et grønt skattesifte. Eller kravet om at skole, utdanning og forskning skulle prioriteres først på statsbudsjettets utgiftsside.

Derfor valgte vi å stå utenfor, men samtidig inngå en avtale som sikret oss noen viktige seire:

- Lofoten, Vesterålen, Senja og andre viktige fiskeområder vernes.
- 670 -Lærerløftet skal gjennomføres.
- En gjennomgående satsing på kollektivtransport og jernbane
- Klimaforliket skal forsterkes.
- En betydelig fattigdomssatsing -- spesielt rettet mot barn og barnefamilier.

675 Gjennomslag

Det er to utsagn, to skremselspåstander fra valgkampen som jeg husker ekstra godt. Det ene er fra SV om at det bare er en rødgrønn regjering som kan sikre vern av Lofoten de neste fire årene.

680 Fasiten vet dere alle.

Det andre er fra hele den rødgrønne om hvem som kommer til å bestemme asyl- og flyktningspolitikken etter valget: Trine Skei Grande eller Christian Tybring-Gjedde? Inneforstått: Frp vil overkjøre Venstre. For en måned siden ble den endelige asylavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og KrF undertegnet.

685 Det er selvfølgelig ikke alt der som er Venstre-politikk. Det er ting vi er grunnleggende mot, men det er også ting vi har fått gjennomslag for. Det er en balansert avtale.

Den eneste som stemte mot avtalen var... Christian Tybring-Gjedde. I den sammenheng vil jeg lese et sitat fra nettopp Tybring Gjedde fra denne uken, da han ba om å bli fristilt fra denne avtalen og ikke fikk riktig den tilbakemeldingen han ønsket fra resten av FrP.

695

Sitat: «Det er imidlertid tydelig at sentralstyret ikke deler mine bekymringer for dagens asyl- og innvandringspolitikk (...). Med bakgrunn i sentralstyrets tilbakemelding finner jeg det lite formålstjenlig å fortsette mitt store engasjement i innvandringspolitiske spørsmål»

700

Det er nesten mer enn vi kunne håpe på.

Valgresultatet gav oss 9 stortingsrepresentanter, 7 av dem var helt nye. Dem har kastet seg ut i nye og krevende oppgaver med liv og lyst. De har forhandlet flertall for Venstres standpunkt med regjeringspartiene i mange saker. Terje har forhandlet fram en budsjettavtale som gir en rekordsatsing på jernbane og som gav Venstre mange andre saker. Vi er interessante og relevante og vi har en gjeng som jobber utrolig godt og som ivaretar det mandatet de har fått av velgerne på en fantastisk måte. Og det beste av alt er at de er utålmodige. Dem er som liberalismen underveis til noe bedre og større.

710

Hadde jeg på valgnatten i 2009 sagt; «bare vent, om fire år har Venstre ikke bare en stor stortingsgruppe igjen, men er i tillegg helt avgjørende for det politiske flertallet i Norge», så hadde mange sett litt rart på meg og de fleste politiske kommentatorer ville ristet på hodet.

715

Arbeidsplanen

For en eller annen gang kommer Linus trolig til å stille meg følgende spørsmål: Hva gjorde du Bestetante og Venstre i 2013 og årene etter det, da dere hadde makt og mulighet til å endre Norge?

720

Jeg kan ikke i dag svare på hva vi gjorde, men kan være helt klar på hva vi har ambisjoner om å gjøre:

- 725 -Vi skal forsterke klimaforliket. Vi skal ha elektrifisering av alle nye oljefelt.
- Vi skal sørge for et reelt kompetanse- og kvalitetsløft i skole og barnehage.
- Vi skal få til et mer robust, mer nærings- og miljøvennlig skattesystem. Et grønt skattesifte.

- 730 -Vi skal lage en bedre studiefinansiering. Det skal være mulig å være heltidsstudent.
-Vi skal ha en reell fattigdomssatsing. En satsing som innebærer en mer rettferdig fordeling av offentlige støtteordninger.
-Vi skal skape bedre vilkår for selvstendig næringsdrivende.
- 735 -Vi skal sikre et robust og bærekraftig velferdssystem. Ordninger som virker mot sin hensikt må skrotes.
-Vi skal være regjeringens nødvendige korrektiv i likestillingspolitikken.
-Og vi skal sette personvern hensyn høyere enn i dag.

740 Kort fortalt er dette vår arbeidsliste de neste årene. Og vi må levere.

Jeg har store ambisjoner for Linus, men jeg har samtidig store ambisjoner for Venstre. Vi skal vokse sammen og samtidig. Vi skal tørre å tenke nytt og ikke være redde for å utfordre. Vi er klare for en spennende reise og noen avgjørende år -- både for Norge og Linus.

745

«Jeg kommer aldri til å la regjeringen falle i de liberales hender. », sa diktator Ruhollah Khomeyni.

750 For Linus skyld får vi håpe at det er nettopp det som skjer i Norge. For Norge trenger et parti som setter folk først.

Godt landsmøte, mine venner.

755

Kilde

www.venstre.no

Emner

Fremtiden, Landsmøtetale, Venstre

760

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/en-bestetantes-jobb>

765